

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

*För etablering av vindkraft vid Kusberget i Bräcke kommun,
Jämtlands län.*

Samrådsprocess genomförd under åren 2019-2020.



INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	INLEDNING.....	4
1.1	Lagstiftningen för samrådsförfarandet.....	4
2.	SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE.....	5
2.1	Genomförda aktiviteter.....	5
2.2	Samrådsunderlag.....	6
2.3	Remissförfarande.....	6
2.4	Samråd med myndigheter.....	7
2.5	Samråd med organisationer och företag.....	8
2.6	Samråd med samebyar.....	9
2.7	Samråd med enskilda och allmänhet.....	10
2.8	Förändringar i projektet efter yttranden.....	11
3.	INKOMNA REMISSVAR.....	12
4.	INKOMNA SAMRÅDSYTTRANDEN.....	14
4.1	Inkomna yttranden.....	14
5.	SYNPUNKTER OCH BEMÖTANDEN.....	16

Bilagor

1. Samrådsunderlag
2. Remissförfarande
3. Samrådsinbjudan till Länsstyrelsen Jämtland och Bräcke kommun
4. Minnesanteckningar från samrådsmöte med Länsstyrelsen Jämtland och Bräcke kommun
5. Samrådsinbjudan till övriga samrådsparter; övriga myndigheter, enskilda, allmänhet, företag och organisationer
6. Karta med avgränsad samrådsrets
7. Annons samråd med allmänheten
8. Samrådsplanscher
9. Minnesanteckningar från öppet hus i Väster-Övsjö bygdegård
10. Samrådsyttranden myndigheter
11. Samrådsyttranden enskilda
12. Kompletterande skriftligt samråd med Länsstyrelsen i Jämtlands län samt Bräcke kommun
13. Mötesanteckningar samebyar

1. INLEDNING

1.1 Lagstiftningen för samrådsförfarandet

Jämtvind AB (härefter bolaget eller verksamhetsutövaren) ansöker om tillstånd enligt 9 kapitel miljöbalken (1998:808) för uppförande och drift av en gruppstation med vindkraftverk vid Kusberget i Bräcke kommun, Jämtlands län. Planerad vindkraftsanläggning omfattar upp till 18 vindkraftverk med en totalhöjd om 220 meter.

Enligt 6 § punkt 1 i miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska aktuell verksamhet (en gruppstation bestående av två eller fler vindkraftverk, där vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 150 meter som omfattas av 21 kapitlet 14 § miljöprövningsförordningen) alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kapitlet 28 § punkt 1a miljöbalken ska en verksamhet som antas medföra en betydande miljöpåverkan föregås av ett så kallat *avgränsningssamråd*. Något *undersökningssamråd* har därför inte genomförts. Ett avgränsningssamråd ska, enligt 6 kapitlet 30 § miljöbalken, hållas med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörd av verksamheten.

En specifik miljöbedömning innebär, enligt 6 kapitlet 28–29 § miljöbalken, att verksamhetsutövaren samråder om hur miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas. Vidare att miljökonsekvensbeskrivningen ska identifiera, bedöma och dokumentera den ansökta verksamhetens miljöeffekter. Miljökonsekvensbeskrivningen lämnas in till tillståndsprövande myndighet som därefter slutför miljöbedömningen. Tillståndsprövande myndighet är i aktuellt fall, enligt 1 kapitlet 6 § andra stycket och 21 kapitlet 14 § miljöprövningsförordningen, miljöprövningsdelegationen (MPD) vid Länsstyrelsen Västernorrland.

Inför den planerade vindkraftsanläggningen vid Kusberget har bolaget utformat samrådet för att uppfylla dessa krav.

I enlighet med 16 kapitlet 4 § miljöbalken ska berörd kommun tillstyrka ansökt vindkraftsanläggning för att tillståndsgivande myndighet ska kunna bevilja verksamheten tillstånd. Om kommunen har en negativ inställning till vindkraftsanläggningen är det lämpligt att denna uppfattning framgår under samrådsförfarandet.

Samrådsförfarandet avslutas i och med att bolaget lämnar in sin tillståndsansökan.

2. SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE

2.1 Genomförda aktiviteter

I tabell 1 sammanställs samrådsförfarandets olika aktiviteter i kronologisk ordning för att ge en överblick av ingående händelser.

Tabell 1 Genomförda aktiviteter inom samrådsförfarandet

Datum	Samrådsaktivitet	Läs mer	Bilaga
2019-04-10	Inbjudan till myndighetssamråd skickades till Bräcke kommun och Länsstyrelsen i Jämtlands län.	Avsnitt 2.4	3
April 2019	Förfrågan om samrådsyttrande skickades ut till Teracom, PTS, TeliaSonera, Tele2, 3GIS, Tre/Hi3G Access, Telenor/Net4Mobility samt Försvarmakten.	Avsnitt 2.3	2
2019-04-18	Första samrådsunderlaget framtaget och skickat digitalt till Bräcke kommun samt Länsstyrelsen i Jämtlands län.	Avsnitt 2.2	1
2019-05-09	Myndighetssamråd med Bräcke kommun och Länsstyrelsen i Jämtlands län genomfördes.	Avsnitt 2.4	4
2019-11-01	Uppdaterat samrådsunderlag framtaget.	Avsnitt 2.2	1
2019-11-04	Inbjudan till samråd skickades till enskilda och allmänhet, övriga statliga myndigheter och organisationer.	Avsnitt 2.4, 2.5 och 2.7	5
2019-11-04	Samrådsunderlag publicerades digitalt.		
2019-11-04	Inbjudan till samråd publicerades i tidningarna Östersunds-Posten och Länstidningen Östersund.	Avsnitt 2.7	7
2019-11-07	Inbjudan till samråd publicerades i gratisutskicket Kommunbladet.	Avsnitt 2.7	7
2019-11-15	Kompletterande PM med uppdaterade ljud- och skuggberäkningar samt lanskapsanalyser framtaget och publicerat digitalt tillsammans med övrigt samrådsunderlag.		1
2019-11-19	Planscher från samrådsutställningen publicerades digitalt tillsammans med övrigt samrådsunderlag.		8
2019-11-19	Samråd i form av öppet hus och samrådsutställning hålls för enskilda och allmänhet i Väster-Övsjö bygdegård.	Avsnitt 2.7	9
2019-11-28	Ny layout framtagen för 18 verk, efter yttranden från Försvarmakten samt Telenor/Net4Mobility.	Avsnitt 2.8	13
2019-12-13	Ny förfrågan om samrådsyttrande skickad till Försvarmakten med anledning av ändrad utformning.	Avsnitt 2.3, 2.8 och 3.1	2
2020-01-20	Önskat sista svarsdatum för att inkomma med samrådsyttrande och synpunkter.		

2020-02-05 – 2020-03-19	Förfrågan om samrådsyttrande skickades ut en andra gång till teleoperatörer och liknande med anledning av förändrad utformning.	Avsnitt 2.3, 2.8 och 3.1	2
2020-02-19	Kompletterande skriftligt samråd skickades till Länsstyrelsen Jämtland och Bräcke kommun med anledning av att den maximala totalhöjden för verken ökat under samrådsprocessen.	Avsnitt 2.4	12

2.2 Samrådsunderlag

Inför avgränsningssamrådet har ett samrådsunderlag tagits fram. Efter samråd med länsstyrelse och kommun uppdaterades samrådsunderlaget och inför samrådsmöte med allmänheten togs även en kompletterande PM fram. Samtliga samrådsunderlag finns redovisade i bilaga 1.

Samrådsunderlagen har redovisat planerad verksamhets lokalisering, omfattning och utformning utifrån den information som fanns tillgänglig när underlaget togs fram. Vidare har verksamhetens förväntade miljöpåverkan beskrivits översiktligt. Underlaget skickades ut till berörd kommun och länsstyrelse tre veckor innan samrådsmötet. Det har också funnits tillgänglig digitalt via länk i inbjudan och annons under samrådet med allmänhet och särskilt berörda. Det har också funnits möjlighet att beställa samrådsunderlag i utskrivet format.

2.3 Remissförfarande

Inom ramen för samrådsförfarandet har ett så kallat remissförfarande genomförts. Inom ramen för detta har vindkraftens projektområde och preliminära koordinater, tillsammans med en kortare beskrivning av verksamheten, skickats till aktörer som kan ha motstående intressen avseende mark och luftrum inom projektområdet. Remissförfrågan och svar redovisas i bilaga 2.

SAMRÅDSREMISSER HAR SKICKATS TILL:

3GIS AB
Försvarsmakten
Huawei Technologies Sverige AB/Telenor Sverige AB/ Net4Mobility
LFV
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Post- och telestyrelsen (PTS)
Tele 2 Sverige AB
Telia Sverige AB
Teracom
Trafikverket
Tre/Hi3G Access

Remissförfrågan har skickats till åtta berörda instanser i en första omgång (april 2019), samt tio instanser i en andra omgång (december 2019-mars 2020), remissinstanserna redovisas i faktaruta. Då Försvarsmakten och Telenor/Net4Mobility hade synpunkter på de preliminära verksplaceringarna reviderades parklayouten i slutet av november 2019 och nya remisser skickades ut. I andra remissomgången hade inga av remissinstanserna något att erinra. Totalt har samtliga tillfrågade instanser svarat. Remissvaren sammanfattas i avsnitt 3, i tabellen finns både datum för utskick samt samtliga svar sammanfattade. Remissförfrågningar samt svar redovisas i sin helhet i bilaga 2.

2.4 Samråd med myndigheter

Länsstyrelsen i Jämtland och Bräcke kommun

Den 10 april 2019 bjöd bolaget in Länsstyrelsen Jämtland och Bräcke kommun till ett samrådsmöte, se inbjudan i bilaga 3. Samrådsunderlaget skickades ut den 18 april, tre veckor innan samrådsmötet. Samrådsmötet hölls den 9 maj 2019 på Hotell Hammarstrand i närheten av projektområdet. Vid mötet deltog representanter från Länsstyrelsen Jämtland, Bräcke kommun, Jämtvind AB och Wind Sweden AB.

Bolaget redogjorde under mötet för vindkraft i allmänhet och presenterade planerad verksamhet. Wind Sweden redogjorde för arbetet med samrådsförfarandet och den specifika miljöbedömningen.

Under mötet gavs Länsstyrelsen och kommunen möjlighet att ställa frågor om planerad verksamhet och lämna synpunkter och information inför fortsatt arbete. Minnesanteckningar från mötet redovisas i bilaga 4. Mötet skulle ha efterföljts av ett platsbesök men väglaget gjorde det inte möjligt att ta sig in i projektområdet.

Länsstyrelsen har efter mötet inkommit med skriftliga yttranden vilka sammanfattas i avsnitt 3.2 och redovisas i sin helhet i bilaga 10. Kommunen har valt att inte tillägga något utöver samrådsanteckningarna.

Den 19 februari 2020 skickades ett skriftligt kompletterande samråd ut per e-post till Länsstyrelsen i Jämtlands län och Bräcke kommun med anledning av att det första samrådsmötet omfattade verk med en maximal totalhöjd om 200 meter, vilket till senare ökats till 220 meter. Detta var avtalat om sedan det första samrådsmötet i maj 2019. E-postmeddelandet finns i sin helhet i bilaga 12, och svar finns tillsammans med övriga yttranden i bilaga 10.

Övriga myndigheter

I november 2019 skickade bolaget ut en samrådsinbjudan till övriga berörda myndigheter via brev, se bilaga 5. Inbjudan skickades totalt ut till 14 övriga myndigheter, se faktaruta.

Av dessa har fyra övriga myndigheter inkommit med skriftliga yttranden, vilka sammanfattas i avsnitt 3 och redovisas i sin helhet i bilaga 10.

INBJUDAN SKICKADES UT TILL FÖLJANDE ÖVRIGA MYNDIGHETER:

E-post:

Boverket
Bräcke kommuns turistinformation
Energimyndigheten
Kammarkollegiet
Naturvårdsverket
Ragunda kommun
Riksantikvarieämbetet
Sametinget
Skogsstyrelsen
Svenska Kraftnät
Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)
Trafikverket

Post:

Räddningstjänsten Jämtland
Trafikverket (region mitt)
Transportstyrelsen

2.5 Samråd med organisationer och företag

Bolaget har under samrådsförfarandet bjudit in organisationer, föreningar och företag att ta del av det samrådsunderlag som har tagits fram, att ställa frågor och lämna synpunkter om planerad verksamhet. En samrådsinbjudan skickades ut den 4 november till totalt 28 identifierade samrådsparter (inklusive föreningar och organisationer som är markägare) samt 48 jaktlagsledare. Sändlistan togs fram i samråd med Bräcke kommun, se faktaruta. Inbjudan redovisas i bilaga 5.

Av dessa har inga samrådsparter lämnat skriftliga yttranden.

INBJUDAN SKICKADES UT TILL FÖLJANDE ORGANISATIONER OCH FÖRETAG

E-post:

Ansjö FVOF

Bräcke turistinformation

Gastsjö bygdegårdsförening

Håsjö-Ragunda Älgskötselområde (samtliga jaktledare, 48 stycken)

JORF Jämtlands läns Ornitologiska förening

Jägarnas riksförbund

Kungsörnsgruppen Jämtlands län

Kälarne IK

Naturskyddsföreningen Jämtland Härjedalen

Naturskyddsföreningen Kansli Mitt

Samernas riksförbund

Svedje-Västnede-Övsjö Fiskevårdsområdesförening

Svenska Naturskyddsföreningen Riks

Svenska Rovdjursföreningen

Sveriges Ornitologiska Förening

Övsjö Byförening

Post:

Ansjö Fastighets AB

Fugelsta bygdegårdsförening

Gastsjö bygdegårdsförening

Gastsjö fvoF

Naturskyddsföreningen Ragunda

Net4Mobility Handelsbolag

Reaxcer AB

Svenska cellulosa aktiebolaget SCA

Svenska jägareförbundet

Telia Sverige Net Fastigheter AB

Vängåvan bygdegårdsförening

Ånäsets camping

Övsjö bygdegårdsförening

2.6 Samråd med samebyar

Samrådet med Jijnjevarie och Raedti-varie sameby har genomförts genom löpande kontakter mellan Jämt Vind och samebyns representanter och genom den rennäringsutredning som upprättats med hjälp av Tyréns. Verksamhetsutövaren har en god relation med samebyarna och avtal har upprättats för att reglera samarbete och kompensationsåtgärder. Flera möten har hållits i samband med rennäringsutredningen. Dessa har inte varit formella samrådsmöten men har fyllt samma syfte. Minnesanteckningarna från de möten som hölls i juni 2020 återfinns i Bilaga 13. Samebyarna har också aktivt granskat och justerat det slutgiltiga utredningsmaterialet och ytterligare onlinemöten har hållits i samband med detta. Både

Jijnjevarie och Raedtivarie sameby har givits möjlighet att inkomma med kompletterande samrådsyttranden i samband med att miljökonsekvensbeskrivningen påbörjades. Båda samebyarna var dock nöjda med att deras synpunkter tagits tillvara i utredningsarbetet och i det avtal som upprättats med verksamhetsutövaren. Ytterligare synpunkter presenteras därför inte här.

2.7 Samråd med enskilda och allmänhet

Samrådskretsens avgränsning

Inför samrådet med enskilda och allmänhet avgränsades ett område, en *samrådskrets*, som sträcker sig tre kilometer från projektområdets gränser (vid tidpunkt för samrådsförfarandet). Lagfarna och taxerade fastighetsägare och folkbokförda över 18 år har ingått i samrådskretsen. Se karta över samrådskretsen i bilaga 6.

Inbjudan till samråd

Brevinbjudan

En skriftlig inbjudan skickades med post till samtliga fastighetsägare och folkbokförda personer över 18 år inom samrådskretsen den 1 november 2019. Adresslistor över lagfarna och taxerade fastighetsägare inom samrådskretsen har beställts från Metria. I beställningen har även ingått samfälligheter och gemensamhetsanläggningar. Adresslistor över folkbokförda inom samrådskretsen har beställts från Bisnode.

I inbjudan fanns en översiktlig beskrivning av planerad verksamhet med en hänvisning att ta del av upprättat samrådsunderlag digitalt via länk. Inbjudan redovisas i sin helhet i bilaga 5. Det har även varit möjligt att kontakta bolaget för att erhålla en utskrivna version av samrådsunderlaget per post.

Annonser i tidningar

Allmänheten bjöds även in till samråd via annonser i tidningar. Annonsering gjordes i tidningarna Östersunds-Posten samt Länstidningen Östersund den 4 november 2019. Bolaget annonserade också i det lokala Kommunbladet (vilket delas ut till samtliga i kommunen som inte motsäger sig reklam, uppskattningsvis 3000 hushåll) den 7 november 2019. Annonserna redovisas i bilaga 7.

Öppet hus i Väster-Övsjö bygdegård

Den 19 november 2019 hölls ett samrådsmöte för allmänheten i form av ett öppet hus i Väster-Övsjö bygdegård klockan 16.00-19.00. Samrådsmötet genomfördes som en posterutställning, där representanter från bolaget och Wind Sweden fanns tillgängliga för att svara på frågor, förklara projektet mer ingående samt redogöra för arbetet med den specifika miljöbedömningen. Representanterna antecknade också frågor och kommentarer under mötet. Ett trettiotal personer utöver representanter från bolaget och Wind Sweden närvarade vid mötet.

Besökarna gavs möjlighet att lämna synpunkter muntligen såväl som skriftligen under kvällen, inkomna yttranden redovisas i sin helhet i bilaga 11. Under samrådsmötet bjöds det även på fika. Planscherna som visades under kvällen redovisas i bilaga 8 och minnesanteckningar från samrådsmötet redovisas i bilaga 9.

På grund av tekniska problem förlängdes sista önskade svarsdatum från 20 december 2019 till 20 januari 2020.

2.8 Förändringar i projektet efter yttranden

I projektets inledning, under våren 2019, samråddes med Länsstyrelsen i Jämtland samt Bräcke kommun om två alternativa layouter med 17 respektive 19 verk med en maximal totalhöjd om 200 meter. Efter samrådsmötet med dessa beslutades att ändra den maximala totalhöjden till 220 meter för att ta höjd för teknikutveckling i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter (se även minnesanteckningar från mötet i bilaga 4 samt Länsstyrelsen i Jämtlands yttrande i bilaga 10).

Remissförfarandet som genomfördes under våren 2019 resulterade i att de två nordligaste verken behövde tas bort på grund av närhet till radiolänkstråk samt riksintresse för totalförsvarets militära del (se avsnitt 4.1). Detta i kombination med yttranden från allmänheten (bilaga 11) har lett till att layouten gjorts om och i samrådsprocessens slutskede omfattade projektet 18 verk med en maximal totalhöjd om 220 meter (se bilaga 13). Den nya layouten om 18 verk skickades sedan ut för en ny remissprövning våren 2020. Under sommaren 2020 togs ett verk bort ur utformningen (verk nr. 1 enligt ursprunglig numrering) till följd av att skyddsavstånd behövde upprättas mot en sjö med häckande smålom. Inga övriga verkspositioner justerades och därmed gjordes inget förnyat remissutskick.

3. INKOMNA REMISSVAR

Tabell 2 Sammanfattning av inkomna remissvar inom remissförfarandet. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 2.

Nr	Samrådspart	Remiss omgång 1 (datum 2019)	Remiss omgång 2 (datum 2020)	Remissvar omgång 1	Remissvar omgång 2
1	Teracom	Ja, 15/4	Ja, 5/2	Inget att erinra.	Inget att erinra.
2	Post- och telestyrelsen (PTS)	Ja, 24/4	Ja, 5/2	Sammanställning av tillståndsinnehavare för radiolänkstråk: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, TeliaSonera AB, Hi3G Access AB och Net4Mobility HB.	Sammanställning av tillståndsinnehavare för radiolänkstråk: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, TeliaSonera AB, Hi3G Access AB och Net4Mobility HB.
3	Telia Sverige AB	Ja, 24/4	Ja, 5/2	Inget att erinra.	Inget att erinra.
4	Tele2 Sverige AB	Ja, 24/4	Ja, 5/2	Inget att erinra.	Inget att erinra.
5	3GIS AB	Ja, 24/4	Ja, 5/2	Inget att erinra.	Inget att erinra.
6	Tre/Hi3G Access	Ja, 24/4	Nej	Inget att erinra.	
7	Huawei Technologies Sverige AB/Telenor/Net4Mobility	Ja, 24/4	Ja, 5/2	Har invändningar mot verk nr 2 i båda layouterna. De är för nära ett radiolänkstråk. Övriga verks placering uppfyller säkerhetsavståndet.	Inget att erinra.
8	Försvarsmakten	Ja, 25/4	Ja, 13/12 2019	Motsätter sig de två nordligaste verken då de riskerar att medföra skada på riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken. I övrigt inget att erinra.	Inget att erinra.
9	LFV	Nej	Ja, 19/3		Inga flygplatser berörs av planerna. Inga andra anmärkningar gällande CNS-utrustning, civila in- och utflygningsprocedurer eller hinderbegränsande områden.

10	Trafikverket	Nej	Ja, 5/2		Planerna stör inte MobiSIR, hänvisar till annat yttrande från december 2019 (se även tabell 5 och avsnitt 4.2)
11	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Nej	Ja, 5/2		Inget att erinra.

4. INKOMNA SAMRÅDSYTTRANDEN

I detta kapitel redovisas samtliga yttranden som inkommit under samrådsförfarandet samt minnesanteckningar från genomförda samrådsmöten översiktligt. Samtliga inkomna yttranden återfinns i sin helhet i bilaga 10, 11 och 12, med hänvisning till det nummer som listas i tabell. Minnesanteckningar från möten återfinns i bilagorna 4 och 9.

Samrådet med Jijnevarie och Raedtivarie sameby har genomförts genom löpande kontakter mellan Jämt Vind och samebyns representanter och genom den rennäringsutredning som upprättats. Samebyarna har getts möjlighet att inkomma med ytterligare samrådsyttrande i slutskedet av rennäringsutredningen. Detta har inte skett och därmed behandlas inte samebyarnas yttranden vidare här.

4.1 Inkomna yttranden

Samrådsmöten

Totalt har två samrådsmöten genomförts utöver de möten som skett med berörda samebyar i samband med rennäringsutredningen. Minnesanteckningar från dessa möten finns i bilagorna 4 och 9.

Tabell 3 Lista över genomförda samrådsmöten.

Nr	Namn	Datum för yttrande	Form av yttrande
1	Länsstyrelsen i Jämtland och Bräcke kommun	2019-05-09	Minnesanteckningar från samrådsmöte
2	Allmänhet, närboende och fastighetsägare	2019-11-19	Minnesanteckningar från samrådsmöte

Länsstyrelse och kommun

Totalt har två yttranden inkommit från Länsstyrelsen i Jämtland. Bräcke kommun har inte lämnat något yttrande utöver det som framkommer i minnesanteckningarna från mötet.

Tabell 4 Lista över inkomna yttranden från Länsstyrelse och kommun.

Nr	Namn	Datum för yttrande	Form av yttrande
A	Länsstyrelsen i Jämtland	2019-05-16	E-post
B	Länsstyrelsen i Jämtland	2020-02-21	E-post

Övriga myndigheter

Totalt har fyra myndigheter svarat på samrådsinbjudan. SGU (yttrande 2) avstår från att svara. Svenska Kraftnät (yttrande 4) har inget att erinra.

Tabell 5 Lista över inkomna samrådsyttranden från övriga myndigheter.

Nr	Namn	Datum för yttrande	Form av yttrande
C	Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)	2019-11-05	E-post
D	Trafikverket	2019-12-03	E-post
E	Svenska Kraftnät (Svk)	2019-12-19	E-post
F	Sametinget	2019-12-30	E-post

Företag och organisationer

Inga yttranden har inkommit från företag och organisationer.

Enskilda

8 skriftliga yttranden har inkommit från enskilda boende i närområdet. Yttrandena har beteckningarna G-N. Inga namn redovisas i denna samrådsredogörelse p.g.a skydd av personuppgifter. Namnen framgår dock i Bilaga 11.

5. SYNPUNKTER OCH BEMÖTANDEN

Här sammanställs de synpunkter som kommit in tematiskt tillsammans med verksamhetsutövarens bemötande. Yttrandena är numrerade enligt nedan:

Anteckningar från samråd med myndigheter	1
Anteckningar från samråd med allmänheten	2
Skriftliga yttranden från myndigheter	A-F
Skriftliga yttranden från enskilda	G-N

Samråd och avgränsning

Tabell 6 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till samrådet och dess avgränsning.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	Skriftligt samråd för höjning från 200 meter kan accepteras. Vid samråd med allmänhet bör en layout med högre verk vara satt.	Till samråd med allmänhet var verkshöjd satt till 220 meter. Skriftligt samråd har därefter genomförts med Länsstyrelse och kommun.
1	Viktigt att hålla dialog med Försvarmakten då deras ståndpunkt kan förändras löpande.	Yttrande från Försvarmakten har inhämtats under 2020.
1	Samrådsgruppen bör vara vid, ta hjälp av medarbetare på Bräcke kommun.	Tagit hjälp av Bräcke kommun vad gäller föreningar. Bjudit in en vid samrådsgruppen.
2	Besökare på samrådsmöte undrade varför hen inte fått brevinbjudan till samrådsmötet.	Personen äger fastighet och är bosatt utanför samrådsgruppens avgränsningsområde om 3 km radie från projektområdet. Annonsering och annan information om samrådet hade ändå nått personen.
A	Viktigt med tydlighet bl.a. kring projektets omfattning när samråd inleds med allmänheten.	I samråd med allmänheten förmedlades två alternativa layouter om 17 resp. 19 verk med en totalhöjd om 220 meter.
B	Alla som deltagit i samråd tidigare då en annan totalhöjd gällde måste få möjlighet att delta i samråd gällande 220 meters totalhöjd.	Totalhöjden 200 meter samråddes endast med Länsstyrelse och kommun, dessa har blivit inbjudna till kompletterande skriftligt samråd.
B	Det är viktigt att det i kommande ansökan beskrivs hur samrådsprocessen gått till och att det tydligt framgår att förutsättningarna ändrats under samrådsprocessen	Samrådsprocessens förfarande beskrivs i denna samrådsredogörelse.

D	Trafikverket listar ett antal frågor som bör hanteras i samråd.	Samråd kommer att hållas med Trafikverket inför byggnation när vägarnas layout och användning är fastställd.
D	Trafikverket förutsätter att samråd sker med de enskilda vägsamfällighetsföreningar vars vägar kommer att användas. Behöver dessa åtgärdas bör planering ske tillsammans med vägsamfällighetsföreningarna. Ur säkerhetssynpunkt bör avståndet till enskilda vägar tas med i beaktande. Säkerhetsavstånd till väg generellt ska vara minst 50 meter, och hänsyn ska tas till risk för iskast.	Detta kommer att göras.
F	<p>Samebyarna har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka besluten när mark inom det samiska traditionella området berörs. Exploatörer ska ha dialog direkt med berörda sameer om planerade exploateringar. Sametinget anser att vissa normer ska följas för att det ska anses som att samerna deltagit effektivt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samrådsförfarandet har varit omfattande och har resulterat i ett positivt stöd för åtgärden hos en majoritet av de rådfrågade. - Samebyn ska få så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet och om de så önskar lämna sitt "fritt och informerade samtycke". - Samebyn ska ges möjlighet till ett effektivt deltagande och ett faktiskt inflytande. För att nå ett effektivt deltagande avses; tidsaspekten, ekonomiska resurser och att inga andra faktorer redan låst förutsättningarna. <p>Den samiska kulturen och de samiska rättigheterna/folkrättsliga principer ska respekteras.</p>	<p>En dialog har upprätthållits med berörda samebyar sedan projektet startades 2009. Under 2020 har en fördjupad rennäringanalys tagits fram i samarbete med berörda samebyar.</p> <p>Samebyarna har givits möjlighet att lämna samrådsyttrande men har avstått från detta då deras ståndpunkter tagits tillvara i rennäringanalysen.</p>
F	Samråd med samebyar ska behandla frågan om miljöeffekter i bred kontext och samrådet ska omfatta de miljöeffekter verksamheten kan medföra i sig själv eller till följd av yttre händelser. Samrådsunderlaget saknar uppgifter om miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra för renskötseln som bedrivs i området och vilka åtgärder som planeras för att förbygga, hindra, motverka eller avhjälpa eventuella negativa miljöeffekter. Detta är uppgifter som ska framgå enligt 8-9 §§ miljöbedömningsförordningen.	Samtliga punkter har avhandlats i rennäringanalysen som tagits fram i tätt samarbete med samebyarna. Samebyarna har avstått från att lämna separat samrådsyttrande.

M	Informerar om att de lämnat synpunkter som vid upprepade tillfällen som de menar har nonchalerats.	Verksamhetsutövaren har för varje enskilt yttrande gjort en bedömning om yttrandet rimligen bör medföra åtgärder.
---	--	---

Lokalisering och markanspråk

Tabell 7 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till projektets lokalisering och markanspråk.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	Inför ansökan behöver projektområdet tydliggöras och avgränsas.	Projektområdet definieras i MKB.
1	Så mycket som möjligt av kringbyggnader, kopplingsstationer m.m. bör införlivas i tillståndet så att separata tillstånd/bygglov inte måste sökas senare.	Detta har gjorts i möjligaste mån.
2, N	Frågor om varför vindkraften inte byggs i södra Sverige där mycket el behövs, från Kusberget till konsument är transportsträckan för lång.	Det finns fördelar och nackdelar med att bygga vindkraft både i söder och norr. För att uppnå de nationella målen så krävs utbyggnad i alla delar av landet.
2	Vilken och hur mycket mark kommer faktiskt tas i anspråk?	Se MKB, teknisk beskrivning.
A	Väglayout ska vara utarbetad innan samråd med allmänhet.	Väglayouten färdigställdes dessvärre efter samrådet med allmänheten.
L	Framför kritik mot verk 1 och 2 och anser att dessa bör tas bort. Övriga verksplaceringar går bra.	Dessa verk är inte längre aktuella till följd av flera motstående intressen på Bleckberget. Numreringen har därefter ändrats.

Landskapsbild

Tabell 8 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till landskapsbild.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1, A	Landskapsbildsanalysen bör innehålla en synbarhetsanalys och fotomontage och utföras av någon som har tillräcklig kompetens inom området. Se även bilaga till Länsstyrelsens yttrande (bilaga 10).	Fotomontage och synbarhetsanalys har tagits fram av Tobias Bengtsson på Wind Sweden. Tobias har många års erfarenhet från aktuellt arbete och är en välrenommerad konsult på området.
2, G	Vissa personer vill inte kunna se vindkraftverken alls, framförallt från byarna Väster-Övsjö, Gastsjö och Bygget.	Från Bygget kommer verken sannolikt inte att synas. Från Väster-Övsjö och Öster-Övsjö kommer verken att synas.
A	Kumulativa effekter vad gäller landskapsbild tillsammans med Björnsjöbodarna/Bodriset ska beaktas.	Kumulativa effekter behandlas i MKB.
D	Reklam bör inte tillåtas på vindkraftverken.	Reklam kommer inte att tillåtas.

H	Önskar fotomontage från byn Bygget, sydväst om projektområdet.	Fotomontage från Bygget har tagits fram och bilagts MKB.
K	Vill inte se vindkraftverken hemifrån, utan uppskattar den orörda utsikten.	Verksamhetsutövaren har förståelse för detta med det är tyvärr inte möjligt att bygga vindkraftverk som inte syns.
L	Oro för "blinkfyrarna nattetid".	Oron är förståelig. Hinderbelysningen behandlas i MKB.

Naturmiljö och miljö kvalitetsmål

Tabell 9 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till naturmiljö och miljö kvalitetsmål.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	I MKB bör det finnas redogörelse för eventuell påverkan på Natura 2000-områden även längre bort. Projektet ligger inom Gimåns avrinningsområde. Påverkas vattendrag av t.ex. grumling vid byggnation?	Detta behandlas i MKB.
1, A	Trummor bör förläggas så att vandringshinder inte uppstår. Fiskvandring får inte hindras.	Detta kommer att göras.
1	I MKB bör det finnas en redogörelse för påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten (god ekologisk status) samt eventuell påverkan på dessa i Gimån.	Detta behandlas i MKB.
1, A	Tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. MB kan krävas vid markavvattning eller dikesgrävning. Vattenanmälningar görs med fördel för flera ingrepp samtidigt.	Noteras.
1	I MKB bör det finnas redogörelse för om privata vattentäkter vid Övsjön och Gastsjön kan komma att påverkas vad gäller vattenkvalitet och grundvattennivå.	Noteras.
1	I MKB bör fridlysta arter enligt artskyddsförordningen belysas.	Detta behandlas i MKB.
M	Oro för påverkan på hydrologi och dricksvatten till följd av sprängningar när vindkraftverken ska byggas samt avskogning.	Avstånden mellan vindkraftverk och bostäder uppgår till som minst 1,9 km. Sprängning kommer inte att ske i närheten av bostäder eller privata vattentäkter. Avskogningen kommer inte att avsevärt överstiga normalt skogsbruk.

Fåglar och övrig fauna

Tabell 10 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till fåglar och övrig fauna.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1, A	<p>Bolaget ska skicka in de tidigare inventeringsrapporterna för hönsfågel så att länsstyrelsen kan bedöma om det är rimligt att inte göra om denna del. Det är viktigt att bolaget har tillräckligt och aktuellt underlag, och i de fall bolaget inte avser att genomföra uppdatering av inventeringar ska detta motiveras.</p> <p>Skogshönspopulationerna var låga det år som inventeringen genomfördes senast, det vore bra att försäkra sig om att siffrorna är liknande även under ett normalår.</p>	Skogshönsinventeringen har gjorts om under våren 2020.
1	DT Bird låter intressant. Då systemet är så pass nytt bör separat bilaga om hur detta avses genomföras läggas till MKB. Ljudpåverkan behöver utredas och om någon dispens eller tillstånd krävs för t.ex. kameraövervakning.	Då kungsörn inte har etablerat sig i området är det inte längre aktuellt att använda tekniken.
2, I	Det är allmänt känt att örnar uppehåller sig i området frekvent. Upplyser om att det finns fiskgjusebo och örnbo i eller kring projektområdet.	Fågelfaunan har inventerats under fyra säsonger och parkutformningen har anpassats. Se vidare MKB.
2	Spelplatser för tjäder och orre finns på många platser i området.	Fågelfaunan har inventerats under fyra säsonger. Parkutformningen anpassats och särskilda skyddsåtgärder vidtagits. Se vidare MKB.
A	För fåglar som enligt inventering förekommer i området ska bedömning göras om och hur verksamheten påverkar arternas bevarandestatus lokalt och regionalt, samt vilka hänsyn som tas för att verksamheten inte ska kräva dispens från artskyddsförordningens bestämmelser.	I nuläget har ingen fullständig artskyddsutredning genomförts.
A	Tidigare utförd fladdermusinventering verkar räcka. I MKB bör resonemang föras om skyddsåtgärder för fladdermöss.	Verksamhetsutövaren bedömer inte att särskildas skyddsåtgärder för fladdermöss är motiverade.
J	Har markerat ut på karta var det finns fiskgjusebo (ett mindre område utanför projektområdet) samt var deras bästa svampområde är (mindre område inom projektområdet). Menar också att det troligen finns ett örnbo i närheten då de ser örn relativt ofta ovanför Gastsjö.	Fiskgjuseboet är känt och parkutformningen har anpassats efter detta. Örn har inventerats under flera säsonger. Häckning har inte konstaterats inom 3 km. Dock förekommer födosök.
K	Påpekar att det finns många olika rovfåglar i närheten. Ser ofta fiskgjuse, hökar och örnar. På grund av dessa samt upplevelsen av att se örnarna vila i vinden ovanför önskar de ingen vindkraft bygd i området.	Fågelfaunan har inventerats under fyra säsonger och parkutformningen har anpassats. Se vidare MKB.

N	Informerar att de sett kungsörn och vitryggig hackspett i området, lyfter även närvaron av lavskrikor och lom.	Fågelfaunan har inventerats under fyra säsonger och parkutformningen har anpassats. Se vidare MKB.
---	--	--

Friluftsliv, jakt och turism

Tabell 11 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till friluftsliv, jakt och turism.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	Vilka jaktstugor finns i området och hur används de?	En byggnadsinventering har genomförts i projektet. Denna bifogas i nuläget inte i MKB.
2, I, J	Guideverksamheten som drivs från Gastsjö camping har verksamhet i och kring projektområdet. Verksamheten har stor betydelse för bygden. Verksamhetsutövarna är oroade för möjligheten att fortsätta med sin verksamhet.	Verksamhetsutövaren har gjort bedömningen att campingverksamheten är småskalig och rimligen inte bör hindras av vindkraftsetableringen. Allemansrätten gäller inte näringsverksamhet.
2	Oro för hur jakt och rekreationsvärde kopplat till jakt ska påverkas.	Detta behandlas i MKB.
2	Förhoppningar om bättre möjligheter till jakt till följd av vindkraftsetablering, detta har tydligt setts på andra ställen.	Detta stämmer och behandlas i MKB.
2, I	Området är värdefullt för närrekreation och svamp- och bärplockning.	Det kommer att vara möjligt att vistas i området efter att anläggningen har byggts. Byggnationstiden är cirka 2 år. Se vidare resonemang i MKB.

Kulturmiljö

Tabell 12 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till kulturmiljö.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1, A	Medarbetare på LST kulturmiljöenhet behöver titta på vägar m.m. för att göra en bedömning om mer inventering behövs. Tidigare vägdragningar och verkspositioner behöver jämföras med nya. Om vägar eller verk ska placeras på områden som tidigare inte har inventerats så behöver ny inventering genomföras.	En kompletterande kulturmiljöutredning har genomförts under sommaren 2020.

Luftfart

Tabell 13 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till luftfart.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
D	Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av föremål som kan utgöra en fara för luftfarten, TSFS 2010:155 ersätter "Luftfartsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av byggnader, master och andra föremål", LFS 2008:47. Den viktigaste skillnaden är att så länge ett föremål markeras enligt den nya föreskriften behövs inget beslut i det enskilda fallet.	Transportstyrelsens föreskrifter kommer att följas.

Ljud, skuggor och hälsoeffekter

Tabell 14 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till ljud, skuggor och hälsoeffekter.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	Ta med fastighetsbeteckningar i beräkningar om ljud och skugga inför samråd med allmänheten.	Fastighetsbeteckningarna har inte tagits med i beräkningen med det går bra att utläsa beräkningsvärden utifrån bostädernas bokstavs-beteckningar på kartan.
1	Bostäder vid Gastsjö bör redovisas i beräkningarna, inte bara de närmaste vid Övsjö.	Bostäder vid Gastsjö har lyfts in i beräkningen som bifogas MKB.
2	Oro för ljud- och skuggpåverkan, även fast inga gränsvärden kommer att överskridas.	Enligt beräkningar kommer inga hus beröras av ljud över eller i närheten av några gränsvärden.
A	Kumulativa effekter vad gäller ljud tillsammans med Björnsjöbodarna/Bodriset ska beaktas.	Detta behandlas i MKB.
I	Oro för att vindkraftverken kommer att synas och höras hemifrån gården, vilket de inte vill. Gården köptes för att få lugn och ro.	Yttrandet gäller en bostad norr om Gastsjön. Här kommer synligheten vara begränsad och ljudet beräknas understiga 35 dB.
M	<p>Informerar om att området är mycket bullerkänsligt, och att det är olämpligt att bygga vindkraftverk söder om bebyggelse på grund av synligheten. Byarna Väster- och Öster-Övsjö påverkas mycket av ljud över sjön då sjön är omgärdad av berg, och att ljud studsar mellan bergen och förstärks över sjön. Till följd av detta anser undertecknad att ljudnivåerna i utredningarna kommer att överskridas, också för att byn som är belägen under verken kommer att utsättas visuellt samt att vindarna oftast blåser mot Övsjön.</p> <p>Undertecknad anser också att projektområdet ligger för nära byarna och husen. Oro för påverkan från pumpande infraljud vilket ska vara en</p>	<p>Den beräknade ljudnivån vid Övsjön beräknas uppgå till som mest 32 dB. Det är alltså mycket god marginal till gränsvärdet 40 dB. Om förstärkningseffekter uppstår över sjön så kommer de med största sannolikhet inte att orsaka att begränsningsvärdet överskrids vid någon bostad.</p> <p>Rörliga skuggor kommer inte att uppstå på de avstånd som är aktuella mot bostäder.</p>

	hälsorisk. Är också oroliga för att anläggningen kommer att kasta skuggor över byarna 2-5 timmar per dygn under vinterhalvåret samt att belysning från vindkraftverken kommer att reflekteras av dimma och snö och därmed verka störande.	
--	---	--

Rennäring

Tabell 15 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till rennäring.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
A	Kumulativa effekter vad gäller rennäring tillsammans med Björnsjöbodarna/Bodriset ska beaktas.	Kumulativa effekter bedöms i rennäringanalysen och sammanfattas i MKB.
A	Rennäringanalysen ska uppdateras.	Detta har gjorts under 2020.
A	För samråd med berörda samebyar, se bilaga till Länsstyrelsen yttrande (finns i sin helhet i bilaga 10).	Noteras.
F	Enligt 3 kap. 5 §, första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för bl.a. rennäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Enligt andra stycket ska områden av riksintresse för rennäringen skyddas mot sådana åtgärder. Bestämmelsen innebär att i områden som är av riksintresse ska åtgärder som kan påtagligt försvåra renskötselns bedrivande inte tillåtas. Områdena karaktäriseras ofta som flyttvägar, svåra passager, kalvningssområden och rastbeten. Riksintresse rennäring ska ses i ett landskapsperspektiv eftersom det handlar om ett skydd för områden med olika ändamål som måste hänga ihop för att helheten ska fungera. Rennäringen är en förutsättning för den samiska kulturen och riksintresseskyddet för rennäringen tillkom p.g.a. rennäringens svårigheter att hävda sig mot starka exploateringsintressen.	Inget riksintresse för rennäringen berörs av planerna.
F	Förutom kärnområden och strategiska platser finns riksintressekategorin funktionella samband. Funktionella samband avser funktionskrav som måste ställas för att renskötsel skall kunna bedrivas inom olika säsongbetesområden i en sammanhållen årscykel. Ett krav kan exempelvis vara att renskötseln inom ett område inte skall tillåtas bli störd av flera exploateringar i en sådan utsträckning att de sammanlagda effekterna av exploateringarna leder till att den sammanhållna årscykeln hotas. Funktionella samband är inte möjliga att redovisa i förväg i form av riksintresseområden. Detta innebär att Sametinget	I den fördjupade rennäringanalysen utreds och bedöms påverkan på rennäringens funktionella samband.

	först i samband med en aktuell tillståndsprövning, t.ex. när en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas eventuellt kan komma att göra bedömningen att ett visst område är av riksintresse. I den mån detta sker kan det bara avse marginella arealer.	
F	<p>Både forskning och erfarenheter från samebyar visar att det blir konsekvenser för renskötseln av vindkraftparker. Traditionell kunskap och vetenskaplig kunskap ska vägs lika tungt. Den huvudsakliga effekten av vindkraftparker är renarnas undvikelse och de huvudsakliga konsekvenserna är betesbortfall, minskad betesro, minskad flexibilitet vilket i sin tur leder till bland annat ökad arbetsbelastning, psykisk och fysisk stress samt påverkar relationer mellan grannsamebyar. Forskning visar att renarna undviker eller minskar sin användning av området där vindkraftparker har uppförts. Studierna visar tydligt att det är viktigt att utvärdera effekterna av vindkraftsverken på en regional skala. Om man endast ser till den lokala skalan (området närmast parken) riskerar man att missa de viktigaste effekterna på renhjorden, i första hand att området blir mindre attraktivt som betesområde. Studier på lokal skala kan bidra till att förklara mekanismer kring renarnas beteende i närområdet, men dessa måste alltid ställas i relation till vad som händer med renhjorden på den regionala skalan.¹ Konsekvenserna av vindkraftparker är långtgående och påverkar även kommande generationer vilket i sig strider mot globala och nationella mål.</p> <p>Forskningsrapporters olika resultat diskuteras och förklaras i rapporten "Vindkraft och renar, en kunskapssammanställning" av Skarin, Colman m.fl. 2018. Motstridiga resultat vad gäller vindkraftverkens påverkan på renar, kan bero på bland annat topografi, betesförhållanden, närhet till annan infrastruktur. Den senaste forskningsrapporten "Out of sight of wind turbines—Reindeer response to wind farms in operation" av Skarin mfl, 2018, visar att renarna föredrar områden där vindkraftsverk är topografiskt skymda framför områden där vindkraftverk är inom synhåll och att nya vindkraftsparker verkar förändra valet av kalvningsplatser. Renarnas markanta ökade användning av områden där vindkraften inte syns, visar att det är vindkraften i sig som stör och påverkar renarna.</p>	Samtliga aspekter tas upp i den fördjupade rennärlingsanalysen.
F	Sametingets generella ståndpunkt är att markexploateringar endast får utföras om	Samtliga aspekter tas upp i den fördjupade rennärlingsanalysen.

	<p>renskötselns och övriga samiska behov beaktas och respekteras. Sametinget lyfter också fram vikten av att utreda kumulativa effekter för rennäringen. Vidare påpekar Sametinget att samrådet ska behandla frågan om miljöeffekter i bred kontext och samrådet ska omfatta de miljöeffekter verksamheten kan medföra i sig själv eller till följd av yttre händelser. Samrådsunderlaget saknar uppgifter om miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra för renskötseln som bedrivs i området och vilka åtgärder som planeras för att förbygga, hindra, motverka eller avhjälpa eventuella negativa miljöeffekter. Detta är uppgifter som ska framgå enligt 8–9 §§ miljöbedömningsförordningen.</p> <p>En exploatering av marken innebär att landskapet runt omkring påverkas med förändrad natur och förutsättningar. Detta ger konsekvenser för samerna och den samiska kulturen, då den samiska markanvändningen försämras. Alla intrång inom hela samebyns område ska beskrivas samt de verksamheter som blir en följd av en vindkraftpark så som elledningar i anslutning till vindkraftparkerna, de täktverksamheter som behövs för verksamheten, de vägar som ska dras etc. samt hur en vindkraft påverkar miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö, där såväl åretruntmarker som vinterbetesmarker är viktiga för att nå målet.</p>	
--	--	--

Infrastruktur

Tabell 16 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till infrastruktur.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	Håll isär vilka aktiviteter som görs på i enlighet med vilket tillstånd/bygglov (med anledning av att vissa vägar redan är förberedda med avverkning enligt de gamla byggloven)	Samtliga vägar omfattas av tillståndsansökan oavsett om de tidigare fått bygglov.
2	Var och hur kommer elanslutningen genomföras? Hur kan nätförluster te sig?	I MKB finns en redogörelse för elanslutningen.
C	Hänvisar till checklista för planering av infrastrukturprojekt.	Checklistan kommer att följas.
D	Det är viktigt att tidigt ta fram underlag för infrastruktur vid planering av vindkraftparker. Trafikverket vill att bolaget tar fram en "Transportplan" som fungerar som grund för kommunikationen samt att bolaget kontaktar Trafikverket i ett tidigt skede för en gemensam bedömning om vägar behöver åtgärdas för att	En preliminär transportplan har tagits fram. Verksamhetsutövaren kommer att samråda med Trafikverket i god tid innan byggnation.

	transporterna till vindkraftsanläggningen ska kunna ske.	
D	Nya eller ändrade utfarter till allmän väg kräver tillstånd enligt 39 § Väglagen. Trafikverket eftersträvar att antalet anslutningar till allmänna vägar begränsas. Därför ser vi gärna att befintliga anslutningar används om de är lämpliga och att de kan samnyttjas.	Inga nya anslutningar till allmänna vägar kommer att behövas.
D	Hänsyn ska tas och samråd bör hållas med järnväg och luftfart om det är aktuellt.	Banverket bedöms inte vara en relevant remissinstans då avståndet till järnväg överstiger 2 km. En flyghinderanalys har tagits fram genom LFV.
D	Värt att tänka på är att vindkraftverk i skogsmiljö kan försvåra skogsbrandsbekämpning, sjö- och våtmarkskalkning samt skogsgödsling.	Noteras.
E	Verksamheten är anmälningspliktig enligt elberedskapslagen.	Noteras.

Hållbar utveckling

Tabell 17 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till hållbar utveckling.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	I MKB ska redogöras för materialhushållning, täkter och metod för betongtillverkning. Vattentag för mobil betongstation behöver anges.	Det har i nuläget inte varit möjligt att göra en sådan redogörelse i detalj.
2	Oro för att vingarna ska brytas ner och sprida mikroplaster i närområdet. Hänvisar till norsk debattartikel.	Noteras.
M	Anser att vindkraft är miljöfarlig verksamhet, att etableringen strider mot MB, PBL, Skogsvårdslagen samt Boverkets skrift Vindkraftshandboken.	Det stämmer att vindkraft utför miljöfarlig verksamhet. Verksamhetsutövaren bedömer dock att projektet är väl förenligt med de regler som finns i miljöbalken och annan lagstiftning.

Ekonomi och organisation

Tabell 18 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder med koppling till ekonomi och organisation.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
2	Frågor kring bygdepeng och vad byarna i omnejd får för kompensation.	Verksamhetsutövaren har för avsikt att avsätta en bygdepeng.
C	Alla kostnader vad gäller tillfälliga anordningar samt breddning av väg ska bolaget stå för.	Bolaget kommer att stå för dessa kostnader.

L	Önskar riklig bygdepeng och att administrationen av denna sköts genom det byråd som redan finns. "Så lite inblandning av kommunen som möjligt".	Verksamhetsutövaren har för avsikt att avsätta en bygdepeng. En lokal förening kommer att vara mottagare.
---	---	---

Övrigt

Tabell 19 Inkomna yttranden och bolagets bemötanden/åtgärder av övrig karaktär.

Nr	Yttrande	Åtgärd/bemötande från bolaget
1	Ta höjd för framtida teknikutveckling redan i samrådsskedet.	Den maximala totalhöjden har höjts från 200 till 220 meter under samrådsprocessen.
1	För varje aspekt som belyses i MKB ska nuläge, påverkan, skyddsåtgärder och konsekvenser anges.	Detta har gjorts.
1	Sakkunskap ska redovisas i MKB.	Detta har gjorts.
1, A	Bolaget uppmanas att uppdatera vindbrukskollen med aktuella koordinater och andra uppgifter.	Noteras.
2	Projekteringen har pågått länge. De lägre verken var okej, men totalhöjden är nu för hög.	Den högre totalhöjden (jämfört med tidigare ansökningar om bygglov och tillstånd) beror på att tekniken utvecklats och att högre verk innebär ett bättre nyttjande av vindresursen.
1, A	Påverkan från yttre klimatfaktorer så som storm, bränder bör redogöras för i MKB.	Detta har i nuläget inte analyserats.
M	Området som i Bräcke kommuns översiktsplans tematiska tillägg för vindkraft benämns Solberget anses vara illa placerat då det har höga hydrologiska värden, ett rikt djur- och fågelliv och ligger söder om byarna Väster- och Öster-Övsjö. Vidare anser undertecknad att Bräcke kommun favoriserar byarna Åsgård och Fugelsta och ifrågasätter Solbergets placering mitt i ett område som anses olämpligt för vindkraft. Anser också att området succesivt förstörts med kalhuggning sedan 2011. Vill att bygglov ska dras tillbaka och att Solberget tas bort ur Bräcke kommuns översiktsplans tematiska tillägg om vindkraft.	Bräcke kommuns översiktsplan är inget som bolaget har inflytande över. Bolaget har inte heller del i avverkning som tidigare genomförts i området.
M	Undertecknad anser att kommunen enligt lagkrav ska ta fram en miljökonsekvensbeskrivning för projektet, som ska vara mer detaljerad än bolagets. Menar att Bräcke kommun missat detta och istället förlitar sig på bolagets utredningar. Vidare menar undertecknad att utredningarna som bolaget tagit fram är bristfälliga, framförallt vad gäller förekomst av örnar. Menar att utredningarna som gjorts baseras på litteratur om örnförekomst i västjämtland. Undertecknad har påpekat förekomsten av örn vid upprepade	Det hör inte till praxis att kommuner gör egna MKB:er. Detta är verksamhetsutövarens ansvar enligt 6 kap. miljöbalken. Utredningar som gjorts/beställts av bolaget följer rådande praxis och metoder. Örnförekomsten har inventerats under flera säsonger av flera av varandra oberoende konsulter.

	tillfällen. Förutom örn finnsolika hökar, tornfalk, hackspett och en trankoloni i området.	
N	Oro för miljöeffekterna.	Se MKB.